

جمع بندی تورم دوم
جامعه شناسی
دوازدهم

فایده‌های یادگیری

منبع → ابزار

اهداف و مخرجات اخلاقی

۱ - جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

الف

در قرون اخیر، خود **قدرت** صرف نظر از اینکه وسیله تحقق باشد، مستقلاً دارای اهمیت شده است.

سازمان / اقماعی

ب

تلاش برای تحقق و گسترش عدالت از جمله آرمان‌های اجتماعی هستند که عهده‌دار بیان آنها است.

علم / فقه

مالکیت / تشویقی

۲ - در مقایسه ابزارهای اعمال قدرت در گذشته با امروزه، هر یک از عبارات‌های زیر به کدام بخش جدول ارتباط دارد؟

۱ - عمدتاً منحصر در دست دولت‌ها است. ①

۲ - از خشونت و زور بیشتر استفاده می‌شد.

۳ - بیشتر درون سازمان‌ها متمرکز شده است.

۴ - با مالکیت بیشتر قرابت دارد.

تنبیه / تشویقی

امروزه	گذشته	ابزارهای اعمال قدرت
..... ① (ب) ② (الف)	تنبیهی
..... ④ (ج)		تشویقی
..... ③ (د)		اقناعی

۳- با توجه به متن به سوالات زیر پاسخ دهید.

این رویکرد با منحصر کردن علم به علوم تجربی که صرفاً موضوعات **مادی و محسوس** را مطالعه می‌کند، ارزش‌های انسانی از جمله، ارزش‌های سیاسی را که تماماً مادی و محسوس نیستند، قابل مطالعه علمی نمی‌داند و ناگزیر با معنزدایی از سیاست و قدرت و فروکاستن آنها به پدیده‌های مادی و فاقد معنا، شناخت واقعی آنها باز می‌ماند.

الف *ببینی*

این دیدگاه به کدام رویکرد جامعه‌شناسی مربوط است؟

الف

چون به حس و تجربه محدود شدن است

ب چرا این دیدگاه ارزش‌های سیاسی را قابل مطالعه علمی نمی‌داند؟

ب

۴- کلمه‌های مناسب را از داخل کمانک () انتخاب کنید.

الف مهم‌ترین منبع قدرت در جوامع امروزی (مالکیت - سازمان) است.

الف

۵ - جامعه‌شناسان انتقادی، دست شستن از کدام آرمان را مرگ سیاست و بن بست زندگی انسان معرفی می‌کنند؟

- ۱) ~~تعمیم نتایج مطالعه یک جامعه به همه جوامع دیگر~~
 ۲) مطالعه و بررسی وجود محسوس و مادی و واقعی قدرت
 ۳) ~~دریافت معنای پدیده‌های اجتماعی در فرهنگ‌ها~~
 ۴) یافتن راهی برای داوری علمی درباره ارزش‌های اجتماعی

۶ - وجه مشترک قدرت تنبیهی و قدرت تشویقی چیست؟

توضیح ← وحی

۷ - با مقایسه دو نوع جامعه‌شناسی تفسیری و انتقادی، جدول زیر را تکمیل کنید.

هدف	روش	موضوع	رویکرد / معیار
... (ب) ...	تفسیر و نگاه از درون به پدیده‌ها	... (الف) ...	جامعه‌شناسی تفسیری
... (ت) ...	تفسیری، انتقادی و تجویزی	... (پ) ...	جامعه‌شناسی انتقادی

مقایسه
 وضعیت
 موجود

۸- با توجه به متن به سوال‌های زیر پاسخ دهید.

«انسان، همواره سه‌گانه قدرت ثروت و دانش را ارزش‌های واسطه‌ای و پیش‌نیازهای دستیابی به سعادت و کمال حقیقی می‌دانست. از این‌رو هر سه آنها را خوب و خیر قلمداد می‌کرد، ولی وقتی عملکرد آنها را در دستیابی به سعادت با یکدیگر مقایسه می‌کرد معمولاً دانش را کاملاً مثبت، ثروت را خاکستری و قدرت را بیشتر منفی ارزش‌گذاری می‌کرد.

اما در دوره اخیر و در جهان اجتماعی مدرن، برخی مدعی شدند که همین ارزیابی‌های اخلاقی و نگاه‌های واسطه‌ای به قدرت و ثروت، دست‌وپاگیر بوده و مانع توسعه آنها شده است. بعد از آن داوری اخلاقی درباره قدرت و ثروت نادیده گرفته شد تا با گسترش آنها زمینه آسایش و آرامش دنیوی بشر، بیشتر فراهم شود. اما دیری نپایید که در کنار نتایج شگرف توسعه قدرت، ثروت و دانش، پیامدهای دیگری نیز آشکار شدند. آشکار شدن این نتایج و پیامدهای ناخواسته و ناخوشایند، جنبش‌های اجتماعی و واکنش‌های شدیدی را نیز برانگیخت.»

تبیینی

الف کدام علم در جهان مدرن در خدمت توسعه آسایش و سایر اهداف دنیوی بشر به کار گرفته شد؟

ثروت

ب نخستین واکنش و جنبش اجتماعی در جهان مدرن، در برابر کدام یک از این ارزش‌ها شکل گرفت؟

۹ - کدام گزینه درباره قلمرو سیاست و محدوده حکومت و دولت در جوامع امروزی نا درست است؟

(۱) سیاست با هیچ مقوله عینی و محسوسی مترادف نیست.

(۲) هر واحدی از جامعه و هر کنشی از افراد که مستقیماً با قدرت سروکار دارد، امر سیاسی است.

(۳) قلمرو سیاست فقط محدوده حکومت و دولت نیست.

(۴) هر نگاه به جامعه و هر وجهی از جامعه، سیاسی است.

۱۰ - وجه مشترک قدرت تنبیهی و قدرت تشویقی چیست؟

۱۱ - هر یک از عبارتهای زیر دیدگاه کدام رویکرد جامعه‌شناسی به قدرت و ارزش‌های سیاسی را نشان می‌دهد؟

بسی

الف

با معنازدایی و ارزش‌زدایی از سیاست و قدرت از شناخت واقعی آنها بازمی‌ماند. (.....)

۱۲- هر یک از عبارتهای سمت راست به کدام یک از مفاهیم سمت چپ اشاره دارد؟ (یک مفهوم اضافی است.)

عبارتها	مفاهیم
الف) ضمانت اجرای کنشهای جمعی جهت بقای جامعه است.	۱- سیاست
ب) روشهایی که هر واحد اجتماعی برای تحقق اهداف جمعی به کار میگیرد.	۲- مالکیت
پ) در گذشته منبعی برای دستیابی به قدرت تنبیهی بود.	۳- سازمان
ت) مهمترین منبع قدرت در جوامع امروزی است.	۴- شخصیت
	۵- قدرت

تنبیهی

۱۳- با توجه به متن زیر به سؤالات پاسخ مناسب دهید.

«در ادارهای مدیر دو بخش مستقل از هم، با کارکنان زیرمجموعه خود، رفتاری متفاوت دارد؛ مدیر بخش اول با توسل به زور، خشونت و تهدید زیرمجموعه را مجبور به پیروی می کند و مدیر بخش دوم با پرداخت پاداش مالی به کارکنان در تحقق اهداف خود، کاملاً موفق عمل کرده است.»

الف) هر کدام از این دو مدیر از چه ابزارهایی برای اعمال قدرت استفاده کرده اند؟

ب) دلیل پیروی کارکنان هر دو بخش از مدیر خود چیست؟

وجه مشترک تنبیهی و تسریعی

انواع تفاوت‌ها

○ اسمی ← نمی‌توان افراد را رتبه‌بندی کرد ← مثل سفید پوست بودن

○ رتبه‌ای ← می‌توان افراد را رتبه‌بندی کرد ← مثل **قد و وزن** ← **علی ۱۸۵** ①

○ **فزاد ۱۷۲** ②

انواع نابرابری‌ها

○ طبیعی ← **ضریب هوشی** ← انسان در این نابرابری نقشی نداشته است

○ اجتماعی ← **ثروت** ← انسان در این نابرابری نقش داشته است

انواع تفاوت‌ها (نمودار تکمیلی)

○ اسمی

○ رتبه‌ای

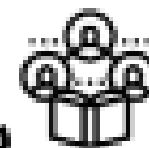
☑ طبیعی

☑ اجتماعی

یازدهم ← مالتوس ← تفاوت و نابرابری اقتصادی
 لبرالستی ← حاصل طبیعت است

سه رویکرد به نابرابری اجتماعی:

رویکرد اول

- برای تمامی جامعه ضروری است.
- از تفاوت‌های طبیعی ناشی می‌شود.
- طرفدار قشربندی.
- قشربندی در تمام زمان‌ها و مکان‌ها بوده است.

نابرابری ← اجتماعی

۳ دیدگاه

نقطه شروع یلسان نیست

حوزه برابری

رویکرد دوم

- طرفدار قشر بندی نیستند.
- نابرابری های اجتماعی را ناشی از تفاوت های طبیعی نمی دانستند.
- نابرابری های اجتماعی را ناشی از روابط سلطه جویانه انسان ها می دانستند.
- توزیع برابر ثروت = عدالت ✓
- مالکیت خصوصی بد است. ✓

مارکس

معایب رویکرد دوم

- با حذف مالکیت خصوصی انگیزه رقابت از بین می رود.
- نقطه شروع یکسان می شود اما راه پیشرفت مسدود.

از رویکرد اول و دوم انتقاد می‌کنند

دو ایراد می‌کنند و وضعیت موجود
وضعیت مطلوب → راه حل

رویکرد سوم

○ عدالت اجتماعی

○ مخالف رویکرد اول و دوم

○ مخالف رویکرد اول چون واقعیت را نادیده می‌گیرد و نقطه آغاز یکسان نیست.

○ مخالف رویکرد دوم چون افراد توانمند از مزایا اجتماعی برخوردار نمی‌شوند و نقطه پایان یکسان

نیست.

○ مخالف هر دو رویکرد چون با فطرت انسانی سازگار نیستند.

رویکرد عادلانه

○ مالکیت خصوصی حذف نمی‌شود.

○ امکان رقابت فراهم است.

○ نقطه شروع کلیسان است.

○ دولت موظف است نیازهای اولیه انسان با فراهم کند.

○ به بهانه عدالت اجتماعی، آزادی آنان را نمی‌گیرد.

← رویکرد ۲

← رویکرد ۲

← رویکرد ۱

← رویکرد ۱

← رویکرد ۲

عدالت اجتماعی

جامعه‌شناسی انتقادی

- از درون جامعه‌شناس تفسیری درآمد
- به توصیف پدیده‌های اجتماعی بسنده نمی‌کرد
- بلکه داوری می‌کرد.
- علم را به جس و تجربه محدود نمی‌کرد.

صریح

صریح

الزام پیامدهای عوارض

مهمترین هدف جامعه‌شناسی انتقادی

- نقد وضعیت موجود جهان اجتماعی
- تجویز راه‌حل برای رسیدن به یک وضعیت بهتر

دو وجه زندگی اجتماعی انسان

- در زندگی گروهی جهان اجتماعی و ساختارهای آن را می‌سازند.
- در جهان اجتماعی الزام‌ها و پیامدهایی دارد که بر زندگی انسان اثر می‌گذارد.

۱۴ - درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.

الف در رویکرد مخالفان قشربندی اجتماعی، برخی افراد برای دستیابی به امکانات آموزشی راه دشوارتری پیشرو دارند.

طبیعی
اجتماعی

۱۵ - کدامیک از موارد زیر بیانگر رویکرد لیبرالی است؟

۱) نایب شروع رقابت را یکسان می‌داند.

۲) همهٔ جوامع دارای قشربندی اجتماعی هستند.

۳) شایستگی افراد توانمند را نادیده می‌گیرد.

۴) تداوم قشربندی به دست انسان‌ها است.

۱۶ - هر عبارت در ستون سمت راست به کدامیک از مفاهیم در ستون چپ اشاره دارد. (در ستون چپ یک مورد اضافه است.)

عبارت‌ها	مفاهیم
الف) کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آنها	۱) موضوع رویکرد تفسیری
ب) معنا، خشی و انسجام بخشی به زندگی اجتماعی	۲) هدف رویکرد تبیینی
ج) پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی	۳) هدف رویکرد تفسیری
د) کنش‌های اجتماعی و معنای آنها	۴) موضوع رویکرد انتقادی
	۵) هدف رویکرد انتقادی

ترسیم و صفت مورد ...

زهاه اولیه را برای تمامی افسارچاهان
ایجاد کند و شروع بلیسان را فراهم کند

۱۷ - در رویکرد عدالت اجتماعی دولت به نمایندگی از جامعه، چه وظیفه‌ای بر عهده دارد؟

نقطة شروع بلیسان بیست

املان رقابت کا طرانه هم میا بیست

۳

①

۱۸ - چرا از نظر طرفداران عدالت اجتماعی، رویکرد طرفداران قشربندی اجتماعی عادلانه نیست؟

۱۹ - در هر عبارت، کدام یک از مفاهیم داخل کمانک (پرانتز) درست است؟

الف

مطابق رویکرد (عدالت اجتماعی - لیبرالی) نابرابری‌های اجتماعی همیشه نتیجه تفاوت‌ها و نابرابری‌های طبیعی هستند.

۲۰ - با توجه به متن به سؤالات زیر پاسخ دهید.

«اندیشمندان اجتماعی که عدالت اقتصادی را مهم می‌دانند؛ معتقدند که با توزیع برابر ثروت، عدالت برقرار خواهد شد. از نظر آنان قشربندی توسط انسان‌ها پدید آمده و تداوم یا تغییر آن نیز به دست آنهاست.»

در این رویکرد انگیزه رقابت از بین می‌رود، راه پیشرفت مادی مسدود می‌شود.»

الف

نام این رویکرد را بنویسید.

رویکرد دهم ← حوزه برابری (کمربندی)

ب

علت از بین رفتن انگیزه رقابت در این رویکرد را بنویسید.

راه پیشرفت مسدود است

املان رقابت ①

انگیزه رقابت ②

۲۱ - در ارتباط با جامعه‌شناسی انتقادی به سؤالات زیر پاسخ دهید.

مطلوب
وضیعت

الف

مهم‌ترین هدف جامعه‌شناسی انتقادی چیست؟

ب

چه عاملی جامعه‌شناسی را به داوری درباره ارزش‌ها و انتقاد از آنها می‌کشاند؟

دیده‌گاه ارزشی به ترسین پدیده که
سبزه نکلیم

۲۲ - از میان کلمات داخل پرانتز، کلمه صحیح را انتخاب کنید.

الف

نظام آپارتاید تفاوت‌های اسمی را بهانه‌ای برای (نابرابری‌های اجتماعی - نابرابری‌های طبیعی) قرار داد.

تبعیض نژادی

که طرفداران سرنبسی

۲۳- با توجه به سه رویکرد جامعه‌شناسان پیرامون قشربندی اجتماعی، گزینه صحیح را انتخاب کنید.

(۱) طرفداران عدالت اجتماعی با رهاسازی مطلق موافقاند.

(۲) مخالفان قشربندی با توزیع برابر ثروت موافقاند.

(۳) طرفداران عدالت اجتماعی مالکیت خصوصی را لغو می‌کنند.

(۴) مخالفان قشربندی با مالکیت خصوصی موافقاند.

۲۴- کدامیک از مدل‌های زیر نشان‌دهنده مدل کمونیستی است و چه نقدهایی بر رویکرد مربوط به آن وارد است؟

همانندسازی

نُباهت
 → جوامع با دید مسیریابی راضی کنند → نسل‌لشی / اخراج جوامع
 → مدرسی → نبات و یلیان → مطلوب
 { به تنوع فرزند که اعتماد و
 ندانستند
 → تنوع، بی‌نباتی → نامطلوب

تلاشگر

تفاوت
 → فرزند که و گروه‌های به حائیه رفتن و محل را به رسمیت می‌نمایم → (واعش)
 → یسا مدرسی
 → نبات، یلیان → نامطلوب
 → تنوع، بی‌نباتی → مطلوب

همانندسازی + تلاشگر

اللوی تنازع

اللوی تعارف ≠

تفاوت
 ↳ نشاخت متقابل ↳ نباهت

سیاست هویت = ملت را

۲۵ - کدام گزینه در مورد سیاست هویت در دوره پسامدرن درست نیست؟

(۱) هویت‌های خرد، محلی و فردی مورد تأکید قرار می‌گرفت.

(۲) بی‌ثباتی و تغییرات مداوم هویت‌ها پسندیده دانسته می‌شد.

(۳) بر هویت‌های ملی و وحدت میان گروه‌های مختلف تمرکز شده است. ← نام‌طلب

(۴) هویت از منظر گروه‌های اجتماعی مختلف و توسط آنها تعریف شده است.

تفاوت = فطرت انسان : شناخت متقابل
تعارف

۲۶ - در خیابان سی تیر تهران، که به عنوان خیابان صلح ادیان شناخته می‌شود، کلیسا، مسجد، کنیسه و آتشکده به فواصل کوتاهی از همدیگر قرار گرفته‌اند.

الگری تعارف

الف عبارت بالا به کدام الگوی سیاست‌گذاری هویتی اشاره دارد؟

با شناخت متقابل

ب در این الگو، تکثر و تنوع نژادی، قومی و زبانی چگونه دیده می‌شود؟

همانندسازی

۲۷ - مدل رایج سیاست‌گذاری هویتی در دوره مدرن را توضیح دهید.

۲۸ - سیاستی که دولت‌ها برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف در پیش گرفته‌اند، چه نام داشت؟

(۴) تعارف

(۳) تکثرگرایی

(۲) سیاست هویت

(۱) همانندسازی

بسی / تنبیری / انتاوی

۲۹- هر عبارت درباره کدام رویکرد جامعه‌شناسی است؟

انتاوی

الف

داوری درباره ارزش‌ها بیرون از دایره علم، سرنوشت ارزش‌ها را به مناسبات قدرت و ثروت می‌سپارد: (.....)

۳۰- پیدایش نظریه فمینیستی معاصر، نظریه آفریقایی تبار و نظریه آمریکای بومی نتیجه چه مطالبه و درخواستی است؟

که از منفرد خودشان به آنها نژاد شود و نه دیگران

۳۱- رشد و شکوفایی جهان اسلام از قرن سوم و چهارم هجری به دلیل پیروی از کدام الگو است؟

۳۲- هر عبارت به کدام یک از الگوهای سیاست‌گذاری هویتی اشاره می‌کند؟

همانندسازی

الف

سیاستی که دولت‌ها برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف به کار می‌گیرند. (.....)

بزرگ‌ترا

ب

تفاوت‌های موجود میان گروه‌های قومی و زبانی حفظ و حتی تشدید می‌شود. (.....)

۳۳- نظریه‌های فمینیستی معاصر، آفریقایی‌تبارها و... درباره آنچه تا امروز به اسم علوم اجتماعی به مطالعه جوامع و فرهنگ‌ها می‌پرداخت، چه نظری دارند؟

۳۴- نسل‌کشی در غزه توسط رژیم صهیونیستی نشان‌دهنده کدام یک از مدل‌های سیاست‌گذاری هویتی است؟
 (۱) همانندسازی (۲) تنوع هویت‌ها (۳) تعارف هویت‌ها (۴) تکثرگرایی

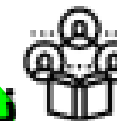
۳۵- تأکید بر تنوع و تکثر هویت‌ها و اصالت بخشیدن به آنها به معنای انکار چیست؟
 به معنای انکار هویت اقباسی آماز است

۳۶- گزینه‌های مناسب را از میان عبارتهای داخل پرانتز انتخاب کنید.

الف در هریک از مدل‌های زیر هویت از منظر چه گروه‌هایی (گروه‌های اجتماعی مختلف) (دولت - ملت) تعریف می‌شود؟
 ۱- مدل همانندسازی (دولت + ملت)
 ۲- مدل تکثرگرایی (.....)

ب برای شناخت هریک از پدیده‌های زیر از کدام عقل (عقل انتقادی / عقل ابزاری) استفاده می‌شود؟
 ۱- عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی (عقل ابزاری)
 ۲- مناسبات و ارتباطات انسانی (عقل انتقادی)

نافع‌ترین علوم

○ علم به نفس

○ علم توحید

○ علم به مبدأ و معاد

علم به تاریخ و جامعه اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان و شناخت قوانین اجتماعی باشد، علم نافع است.

سنت‌های الهی: قرآن کریم، قوانین حاکم بر تداوم و تغییر جوامع و امت‌های مختلف را سنت الهی می‌نامند.

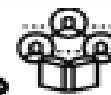
جامعه آرمانی از منظر قرآن ← جامعه‌ای بر پایه عدالت و قسط

فرهنگ حق از منظر قرآن

- به کسی ظلم نمی‌شود
- در برابر ظلم مقاومت می‌کند
- قصد ظلم به دیگران را ندارد
- ستم‌دیدگان را یاری می‌کند

فارابی ← داری ارزی ← تحمل و وحی

انتقادی

علوم اجتماعی زیرمجموعه علوم انسانی است

علم مدنی می نامد

جوامع را براساس علم، اندیشه، فرهنگ و رفتار تقسیم کرد

ابو علی مسکویه

کتاب تجارب الامم

ابوریحان بیرونی

تفسیری

کتاب تحقیق ماللمند با روش تجربی و تفهیمی هند را توصیف کرد

با استفاده از روش عقلی به ارزیابی انتقادی پرداخت.

ابن خلدون

به دنبال شناخت سنت های الهی

از روش حسی تجربی استفاده می کرد

عصیبت عامل شکل گیری جوامع

رویگرد انتقادی ندارد

محافظه کارتر از فارابی است

علم عمران

بسی

قوم نزاری

○ جوامع از دید فارابی

✎ **مدینه فاضله:** بر محور **علم** باشد / علوم **عقلانی**، **وحیانی**

✎ **مدینه جاهلی:** علم **ابزاری** وجود دارد اما **علم شناخت ارزش‌ها خیر**

✎ **مدینه فاسقه:** انحراف ~~علمی~~ از مدینه فاضله **محملی**

✎ **مدینه ضاله:** انحراف **نظری** از مدینه فاضله

} انحراف
از
فاضله

۳۷- رویکردهای مختلف جامعه‌شناسی به چه منظور از عقل ابزاری و عقل تفسیری استفاده می‌کنند؟

برای زندگی روزمره → که برای فهم و آگاهی از معادروسی

۳۸- به ترتیب هر عبارت، درباره کدام مدینه فارابی است؟

- با آنکه مردم علوم وحیانی و عقلانی را می‌شناسند اما از آن بهره نمی‌گیرند. → عمل نمی‌کنند
- آرمان‌ها و ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شوند. → شناخت → نظر
- علم به علم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلانی و وحیانی را نیز در بر می‌گیرد.

(۱) فاسقه - ضالّه - فاضله (۲) ضالّه - فاسقه - فاضله (۳) فاضله - فاسقه - ضالّه (۴) فاضله - ضالّه - فاسقه

۳۹- هر یک از عبارتهای سمت راست به کمک کدام یک از انواع عقل درک می‌شوند؟ (یک مورد اضافی است).

مفاهیم	عبارت
(۱) عقل ابزاری	الف) در طبیعت و جامعه هیچ رخدادی خودبه‌خود و بدون علت رخ نمی‌دهد.
(۲) عقل تفسیری	ب) هرگز جامعه‌ای بدون تأمین میزانی از عفت، شجاعت و... روی سعادت دنیوی و اخروی را نخواهد دید.
(۳) عقل نظری	ج) <u>معنای</u> برخاستن یک فرد در جمع با کمک این عقل فهمیده می‌شود.
(۴) عقل انتقادی	د) وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی در روابط انسانی با کمک این عقل ارزیابی می‌شود.
(۵) عقل عملی	

چراغی

۴۰ - با توجه به دیدگاه علم مدنی فارابی عبارتهای زیر از کدام ظرفیت‌های علوم اجتماعی برخوردار هستند؟
(توصیف - تبیین - انتقاد - تجویز)

- الف) دربارهٔ هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف داوری علمی می‌کند: **انتقادی**
- ب) بایدها و نبایدهایی برای زندگی اجتماعی در نظر می‌گیرد: **تجویزی**
- ج) با فهم منش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد: **توصیفی**
- د) به بررسی تغییرات و تحولات واقعیت‌های اجتماعی می‌پردازد: **تبیینی**

۴۱ - چرا ابن‌خلدون در مطالعات خود از جامعهٔ آرمانی سخن نگفت؟ **زیرا رویکرد انتقاد زناست و رجس و بترج**

مهرود می‌ش

۴۲ - صحیح یا غلط بودن عبارتهای زیر را مشخص کنید.

الف علوم نافع در جهان اسلام به علوم ابزاری محدود نمی‌شوند. **ص**

۴۳ - ابن‌خلدون در مطالعات خود از کدام جامعه سخنی نگفت؟ چرا؟

۴۴ - از نگاه قرآن، جامعهٔ آرمانی چگونه ارزیابی می‌شود؟

۴۵ - با توجه به جمله‌های داده شده، هر جمله به ترتیب مربوط به کدام یک از مدینه‌های فارابی است؟
 با انحراف نظری از مدینه فاضله شکل گرفته است. - از علوم عقلی بی بهره‌اند. - با انحراف عملی از مدینه فاضله شکل گرفته است.

- (۱) مدینه ضالّه - مدینه جاهله - مدینه فاسقه - مدینه ضالّه ✓
 (۲) مدینه ضالّه - مدینه جاهله - مدینه فاسقه - مدینه ضالّه ✗
 (۳) مدینه ضالّه - مدینه فاسقه - مدینه تغلب ✗

۴۶ - در هر عبارت کدام یک از مفاهیم داخل کمانک (پرانتز) صحیح می‌باشد؟

الف ابن خلدون در مطالعات خود بیشتر از روش (عقلی - حسی و تجربی) استفاده می‌کرد.

۴۷ - مدینه فاسقه و مدینه ضالّه در نظریه فارابی را براساس شاخص‌های داده شده، مقایسه کنید.

انواع مدینه در نظریه فارابی		شاخص
مدینه ضالّه	مدینه فاسقه	
..... (ب) نظری عملی (الف)	نوع انحراف از مدینه فاضله
..... (ت) (پ)	نگاه به علم
.....	

مدینه جاهله

۴۸ - هر عبارت کدام نوع از مدینه‌های فارابی را نشان می‌دهد؟

الف) اهرام جیزه و تابوت‌های رنگارنگ مومیایی تمدن مصر نمونه‌هایی از آن است. (.....)

ب) جامعه‌ای که بر محور علم سازمان یافته باشد و علم در آن به علم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلانی و وحیانی را نیز در بر می‌گیرد. (فاضله.....)

۴۹ - کدام یک از مثال‌های زیر به «عقل انتقادی» اشاره دارد؟

۱) شناخت اصل انقباض و انبساط فلزات در علوم طبیعی

۲) فهم معنای برخاستن یک فرد در جمع

۳) شناسایی عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی

۴) ارزیابی وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی در روابط انسانی

۵۰ - نگاه فارابی به «علم» در مدینه فاضله و مدینه جاهله را با یکدیگر مقایسه کنید. (از هر مدینه یک مورد)

علم فقه

- مسائل اجتماعی را توصیف یا تبیین نمی‌کند.
 - درباره چگونگی رفتار اجتماعی مسلمانان و جامعه اسلامی احکامی را مطرح می‌کند
- مردم و حاکم

ویژگی دیگر علم فقه

- ویژگی‌های جامعه مطلوب و آرمانی را مشخص می‌کند.
 - راه برون‌رفت از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب را تجویز می‌کند.
- ← استاد

نکته

فقه اسلامی با رسمیت شناختن تفاوت‌های قومی، نژادی، زبانی و فقی، این تفاوت‌ها را به فرصتی برای شکل‌گیری امت اسلامی تبدیل کرد.

جای خالی

انقلاب‌های نشأت‌گرفته از فقه شیعی

○ انقلاب مشروطه ← میرزای نائینی

○ انقلاب اسلامی ← امام خمینی

جامعه مطلوب از نظر فقه شیعی

○ رابطه و ساختار جامعه با مشارکت و همراهی مردم، عادلانه باشد.

○ حاکمان و کارگزاران عالم به عدالت و عمل‌کننده به آن باشند (عالم و عادل)

میرزای نائینی معتقد بود که باتوجه به شرایط جامعه، امکان اجرای شرط دوم وجود ندارد. (یعنی تغییر نظام شاهنشاهی)

علوم اجتماعی جهان اسلام در مقایسه با علوم اجتماعی جهان متجدد دارای ویژگی‌های زیر خواهد بود:

- این دانش متناسب با معنای علم در جهان اسلام است.
- علوم اجتماعی جهان اسلام از منابع و ابزارهای تجربی برای توصیف و تبیین مسائل اجتماعی استفاده خواهد کرد ولی تبیین‌های علمی جهان اسلام به شناخت تجربی محدود نمی‌شود و از منابع عقلانی و وحیانی نیز استفاده می‌کند.
- عقلانیت مورد استفاده در جهان اسلام علاوه بر آنکه با داده‌های حسی و تجربی و همچنین با هنجارها و ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگی، اجتماعی و تاریخی پیرامون خود تعامل فعال دارد آن‌ها را مورد ارزیابی انتقادی قرار می‌دهد.
- عقلانیت در جهان اسلام با وجود تعامل با فرهنگ و سنت‌های تاریخی محیط خود ارزش‌ها و اعتبار روشنگرانه خود را از متن فرهنگ و کنش‌های عاملان نمی‌گیرد بلکه عاملان با استفاده از این عقلانیت به گونه‌ای مستقل به ارزیابی فرهنگ و تاریخ مربوط به خود می‌پردازند.
- عقلانیت جهان اسلام در تولید دانش علمی درباره محیط فرهنگی و اجتماعی نقش محوری دارد ولی همه عرصه‌های علمی را به تنهایی سامان نمی‌دهد. بخشی از آن را به کمک حس و تجربه زیسته و بخشی دیگر را با استفاده از وحی سامان می‌بخشد.
- علم اجتماعی جهان، اسلام علاوه بر تبیین وضعیت موجود جهان اسلام درباره وضعیت مطلوب و آرمانی جامعه اسلامی و همچنین جامعه جهانی نیز داوری خواهد کرد و راه‌های برون رفت از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب را شناسایی می‌کند.

ویژگی‌های یاد شده نوعی از علوم اجتماعی را برای جهان اسلام پدید می‌آورد که دارای کارکردهای زیر است:

- ❑ قدرت فهم تفهیم و توصیف پدیده‌های اجتماعی را دارد. **عقل تعمیری**
- ❑ توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و پیدایش پدیده‌های اجتماعی را دارد. **عقل ابزاری**
- ❑ درباره ارزش‌ها هنجارها و آرمان‌های فرهنگ‌های مختلف می‌تواند داوری کند. **عقل انتقادی**
- ❑ درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید.

جامعه آرمانی

۵۱ - یکی از ویژگی‌های جهان اجتماعی زنده در دیدگاه اسلام را بنویسید. **آگاهی همراه با عمل**

۵۲ - هر یک از عبارات‌های زیر، در علوم اجتماعی مسلمانان در تقابل با کدام رویکرد جامعه‌شناسی قرار می‌گیرد؟

- الف** با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند: **تبعیضی**
- ب** اندیشمندان مسلمان برای داوری درباره ارزش‌ها، از ظرفیت‌های عقل نظری، عقل عملی **و وحی** بهره می‌برند: **انتقادی**

۵۳ - دو ویژگی جامعه مطلوب از نظر فقه شیعه را بنویسید.

۵۴ - فقه اسلامی با به رسمیت شناختن تفاوت‌های قومی، نژادی، زبانی و فقهی، این تفاوت‌ها را به چه فرصتی تبدیل کرد؟

(۱) شکل دادن به دانش علمی (۲) برون‌رفت از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب

(۳) شکل‌گیری امت اسلامی (۴) مواجهه فعال با قدرت‌های اجتماعی موجود

۵۵ - هر عبارت در ستون سمت راست درباره کدام متفکر مسلمان در ستون سمت چپ است؟ (یک مورد اضافی است).

عبارت‌ها	اندیشمندان مسلمان
الف) با روش عقلی به ارزیابی انتقادی فرهنگ جامعه هند پرداخت.	۱) فارابی
ب) با استدلال عقلی، جوامع مختلف را براساس نوع علم، اندیشه و فرهنگ طبقه‌بندی کرد.	۲) ابوعلی مسکویه
پ) با نگاهی تبیینی، کتاب تجارب‌الأمم را در هشت جلد تألیف کرد.	۳) ابوریحان بیرونی
ت) به روش عقلی توجه چندانی نداشت و از عصبیت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع یاد کرد.	۴) ابن خلدون
	۵) علامه طباطبایی

۵۶ - چرا اندیشمندان مسلمان هر تفسیری را نوعی تبیین به‌شمار می‌آورند؟
 زیرا تفسیر هم نیازمند استدلال است

۵۷ - عالمان برای شناخت هر یک از موارد زیر، از کدام‌یک از انواع عقل در معنای عام استفاده می‌کنند؟

- الف) پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی: (الزاری)
- ب) فهم معنای پدیده‌های اجتماعی: (تفسیری (تفهیمی))

۵۸ - جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

الف در جمهوری اسلامی **مجلس خبرگان** موظف است، عادل و عالم بودن حاکمان جامعه مطلوب از نظر فقه شیعه را تحقق بخشد.

۵۹ - پیامدهای تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی جهان متجدد را بنویسید. (دو مورد)

۶۰ - یکی از نشانه‌های زنده بودن جهان اجتماعی اسلام چیست؟

۶۱ - دو مورد از کارکردهای علوم اجتماعی را برای جهان اسلام بنویسید.

۶۲ - مشروطه بودن حکومت از نظر میرزای نائینی به چه معناست؟

۶۳ - کدام یک از گزینه‌های زیر پیامد تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن نیست؟

(۱) تحلیل مسائل جامعه جهانی

(۲) محدود شدن علوم اجتماعی به سطح تجویزی

(۳) فراهم آوردن زمینه طرح نظریات جدید

(۴) توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام

دوستون دارم

خدا حافظی نمیکنم چون هنوز خیلی با هم کار داریم
تنهاتون نمیذاریم تا صندلی دانشگاه

